

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **D. T.**, živnostník s miestom podnikania: P., K.K., IČO: X., zast. advokátom JUDr. R. K., so sídlom: R., K. proti žalovanému: **V. Ú. B., a. s.**, so sídlom: M., B., IČO: X., zast. AK Č. & H., s. r. o., so sídlom: K., B., IČO: X. a vedľajším účastníkom na strane žalovaného **1/ M. F. S. R.**, so sídlom: Š., B. - Staré Mesto, IČO: X., **2/ F. N. M. S. R.**, so sídlom: T., B. – Ružinov, IČO: X., **3/ S. K., a. s.**, so sídlom: C., B. - Staré Mesto, IČO: X., všetci zast. advokátom JUDr. A. B., so sídlom: J., B. **o zaplatenie 1 659 659,94 eur s príslušenstvom, o oslobodenie od súdneho poplatku a ustanovenie zástupcu z radov advokátov** vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 28Cb/2/2002, na dovolanie žalobcu proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. novembra 2011, sp. zn. 3Obo/134/2010, 3Obo/148/2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobcu **o d m i e t a**.

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Bratislave ako súd prvého stupňa uznesením z 2. augusta 2010, č. k. 28Cbs/2/02-864 rozhodol o nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku žalobcovi a zároveň mu neustanovil advokáta. V odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na ustanovenie § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“) a uviedol, že žalobca súdu nepreukázal, že by jeho majetkové a sociálne pomery boli výrazne horšie ako štandardné. Rovnako poukázal na svoje predchádzajúce uznesenie z 28. februára 2007, v ktorom uviedol,

že každý podnikateľský subjekt vstupuje do oblasti vzťahov, ktoré nutne so sebou nesú riziko neúspechu, strát a ďalších nepriaznivých dôsledkov. Dôsledky tohto rizika nie je možné prenášať formou úľav z poplatkovej povinnosti na štát a takto neúspešného podnikateľa zvýhodňovať voči podnikateľom úspešnejším. Vychádzajúc z rozhodnutia súdu napadnutého odvolaním, súd nezistil, že v predmetnom prípade sú dané dôvody pre priznanie oslobodenia od súdneho poplatku za odvolanie. V závere svojho rozhodnutia prvostupňový súd skonštatoval nepriznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov dôvodiac, že pomery účastníka na strane žalovaného (*zrejme mal na mysli žalobcu*) ako podnikateľa to neodôvodňujú. Z dôvodu, že u účastníka konania neboli zistené predpoklady, aby bol súdom od súdneho poplatku oslobodený, súd mu neustanovil zástupcu z radov advokátov.

Na odvolanie žalobcu Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací, uznesením z 29. novembra 2011, sp. zn. 3Obo/134/2010, 3Obo/148/2010, napadnuté uznesenie prvostupňového súdu ako vecne správne podľa § 219 ods. 1, ods. 2 O. s. p. potvrdil. Rozhodol tak s odôvodnením, že Občiansky súdny poriadok v ust. § 138 síce nevysvetľuje bližšie obsah pojmu „pomery účastníka“, bezpochyby však musí ísť o pomery majetkové (a ak je žiadateľom fyzická osoba, tak aj rodinné, sociálne a zdravotné), majúce základ v okolnostiach, ktoré nie sú len dočasnej či prechodnej povahy a odôvodňujú záver, že žiadateľ ako poplatník celkom alebo sčasti (v prípade žiadosti o čiastočné oslobodenie od súdnych poplatkov) nemôže splniť poplatkovú povinnosť alebo že jej splnenie od neho nemožno spravodlivo žiadať. Odvolací súd uviedol, že ak sa chce žalobca domáhať ochrany svojho práva, s ktorou bezprostredne súvisí aj zaplatenie súdneho poplatku, ako jedno z kritérií odvolacieho konania, mal by mať finančné prostriedky určené aj na tento účel, alebo si ich zadovážiť. Samotná skutočnosť, že žiadateľ o oslobodenie nemá dostatok finančných prostriedkov ešte neznamená, že jeho majetkové pomery odôvodňujú oslobodenie od súdnych poplatkov. Odvolací súd tiež poukázal na ďalšie kritérium pre posúdenie oslobodenia od poplatkovej povinnosti v zmysle § 138 O. s. p., ktorým je skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie práva. Námietku žalobcu spočívajúcu v tom, že už raz dôkaz o svojich majetkových pomeroch súdu predložil (*majúc tým na mysli konanie o žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku za návrh na začatie konania*), vyhodnotil odvolací súd ako irelevantnú, pretože tieto dôkazy slúžili ako podklad pre rozhodovanie o poplatkovej povinnosti za podaný návrh. Odvolací súd nepoprel, že účastníkovi, ktorému vznikla poplatková povinnosť, patrí právo požiadať o oslobodenie od tejto povinnosti, jeho priznanie je však podmienené splnením zákonom predpokladaných

podmienok, vrátane dôkazov preukazujúcich dôvodnosť žiadosti o oslobodenie. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na skutočnosť, že žalobca k svojej žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku (*pozn. - za odvolanie*), dôkazy preukazujúce dôvodnosť tejto žiadosti nepredložil, až po podanom odvolaní predložil čestné vyhlásenia o tom, že nevlastní žiadne majetkové hodnoty, ako sú cenné papiere, dlhopisy, ani hnutel'ný či nehnuteľný majetok, nemá žiadne príjmy z iných zdrojov (nájomné, dary, pracovné záväzky), ďalej že na účte v Českej sporiteľni mal k 23. augustu 2010 zostatok 8 428,32 Kč a nesplatený úver 55 910,70 Kč. Žalobca ďalej predložil potvrdenie o tom, že je zamestnaný a výška jeho priemernej mzdy k 27. augustu 2010 je 21.973,- Kč. Odvolací súd po preskúmaní žalobcom predložených listín vyhodnotil jeho žiadosť tak, že v predmetnej veci nie sú splnené predpoklady pre oslobodenie od poplatkovej povinnosti za podané odvolanie, teda ani pre ustanovenie advokáta ex offio tak, ako to vyslovil aj súd prvého stupňa.

Uznesenie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť 13. januára 2012.

Proti potvrdzujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu podal v zákonom stanovenej lehote dovolanie žalobca (ďalej tiež ako „dovolateľ“) argumentujúc, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 237 písm. f/ O. s. p. (§ 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p.), teda že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, zároveň že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.. Dovolateľ navrhol napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ako aj uznesenie súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Dovolateľ odvolaciemu súdu vytkol, že potvrdil uznesenie prvostupňového súdu napriek tomu, že tento nezaslal žalobcovi výzvu na predloženie dokladov preukazujúcich jeho nárok na oslobodenie od súdneho poplatku. Podľa názoru žalobcu, odvolací súd mal toto rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Skutočnosť, že odvolací súd sa v rámci odvolacieho konania listinami predloženými žalobcom po podaní odvolania zaoberal, považuje žalobca za irelevantné, pretože v danom prípade ide o druhostupňové rozhodnutie, proti ktorému nie je prípustný riadny opravný prostriedok, v dôsledku ktorej skutočnosti mu bola odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O. s. p.. Žalobca súčasne tvrdí, že uznesenie odvolacieho súdu neobsahuje úplné a výstižné odôvodnenie, pretože sa v ňom nevysporiadal so všetkými zásadnými námietkami, resp. tvrdeniami žalobcu prezentovanými v jeho odvolaní (*č. l. 867*), a teda nezodpovedá ust. § 157 ods. 2 O. s. p.. Z tohto dôvodu považuje žalobca uznesenie odvolacieho súdu za arbitrárne a nepreskúmateľné, ktorá

skutočnosť je naplnením tzv. inej vady konania, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p..

K dovolaniu žalobcu sa žalovaný ani vedľajší účastníci na strane žalovaného nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1, veta druhá O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) najskôr skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa. Dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, preto je potrebné ho podľa § 243b ods. 5 veta prvá O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p., odmietnuť.

Podľa § 243b ods. 5 veta prvá O. s. p., ustanovenia § 218 ods. 1, § 224 ods. 1, § 225 a § 226 platia pre konanie na dovolacom súde obdobne.

Podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p., odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. V zmysle ustanovenia § 239 O. s. p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo zmenené uznesenie súdu prvého stupňa (§ 239 ods. 1 písm. a/ O. s. p.), alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O. s. p.). Podľa § 239 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ďalej ak ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, alebo ak ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Podľa § 239 ods. 3 O. s. p., ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej

pokute, o znalcovskom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

Dovoláním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu znaky vyššie uvedených rozhodnutí nemá. V prejednávanej veci odvolací súd uznesenie Krajského súdu v Bratislave ako súdu prvého stupňa nezmenil, naopak potvrdil ho, pričom vo výrokovej časti prípustnosť dovolania nevyslovil. Z dôvodu, že v predmetnom prípade sa nejedná ani o ďalšie druhy rozhodnutí podľa 239 ods. 2 O. s. p., je nepochybné, že dovolanie žalobcu v zmysle ustanovenia § 239 prípustné nie je.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p.. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Ak je totiž konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O. s. p., možno dovoláním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O. s. p. vylúčené.

Vady vymenované v písm. a/ až g/ § 237 O. s. p., majú za následok tzv. zmätočnosť rozhodnutia.

Dovolateľ vo svojom dovolaní namietol vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p., t. j. v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, konkrétne k vade podľa § 237 písm. b/ O. s. p. (spočívajúcej v odňatí možnosti účastníka konať pred súdom) a zároveň k vade podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p., teda že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolací súd sa v prvom rade zaoberal otázkou, či postupom súdov bola žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. sa rozumie taký vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. zakladá okrem iného aj nepreskúmateľnosť súdneho rozhodnutia z dôvodu absencie jej riadneho odôvodnenia, ktorú v predmetnom prípade namietol aj žalobca, hoci ju vo svojom dovolaní subsumoval pod dovolací dôvod podľa § 242 ods. 2 písm. b/ O. s. p..

Z obsahu spisu vyplýva, že Krajský súd v Bratislave uznesením z 9. júna 2010, č. k. 28Cb/2/2002-849 uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie podané proti rozsudku menovaného súdu z 1. apríla 2010, č. k. 28Cb/2/2002-835, a to v sume 33.193,50 eur podľa položky 1 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov tvoriaceho prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení neskorších predpisov. Žalobca písomným podaním zo 7. júla 2010 (č. l. 859) požiadal o oslobodenie od súdneho poplatku a pridelenie právneho zástupcu ex offi. Po tom, ako Krajský súd v Bratislave ako súd prvého stupňa oslobodenie žalobcovi nepriznal a advokáta mu neustanovil (č. l. 864), odvolací súd jeho rozhodnutie ako vecne správne podľa § 219 ods. 1, ods. 2 O. s. p. potvrdil (č. l. 890).

Podľa § 219 ods. 1, ods. 2 O. s. p., v znení platnom a účinnom v čase rozhodovania odvolacieho súdu, odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Niet žiadnych pochybností o tom, že odvolací súd postupoval v súlade s citovaným ustanovením, keď okrem skonštatovania správnosti prvostupňového rozhodnutia sa vyjadril aj k tvrdeniam žalobcu zakladajúcim podľa jeho názoru právo na oslobodenie od súdneho poplatku. Navyše, odôvodnenie napadnutého rozhodnutia rešpektuje aj ust. § 157 ods. 2 O. s. p., ktoré sa v plnej miere uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 ods. 2 O. s. p.). Na rozdiel od prvostupňového rozhodnutia, odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom

konaní nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Aj napriek vyššie ustanoveným možnostiam je rozhodnutie odvolacieho súdu náležite odôvodnené, do svojho odôvodnenia pojal kľúčové argumenty, na základe ktorých rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave potvrdil a z tohto dôvodu je odôvodnenie napadnutého rozhodnutia ústavne akceptovateľné. Najvyšší súd ako súd odvolací právne relevantným spôsobom vyložil ust. § 138 O. s. p. a náležitým spôsobom vyhodnotil aj listinné dôkazy predložené žalobcom za účelom preukázania jeho nároku na oslobodenie od súdneho poplatku.

Na základe uvedeného je dovolací súd toho názoru, že odvolací súd pri odôvodnení svojho rozhodnutia postupoval v súlade s právnymi predpismi a žalobcovi neznemožnil uplatniť procesné práva priznané mu právnym poriadkom na zabezpečenie jeho práv a oprávnených záujmov.

K vade konania spočívajúcej v porušení zásady dvojinštančnosti konania žalobca namietol, že s listinami, ktoré predložil na preukázanie svojich tvrdení o dôvodnosti jeho žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov, sa zaoberal odvolací súd, proti rozhodnutiu ktorého nie je prípustné odvolanie, hoci podľa názoru žalobcu mal odvolací súd vrátiť vec súdu prvého stupňa.

Nestotožňujúc sa s dôvodnosťou tejto dovolacej námietky, dovolací súd poukazuje na ust. § 211 ods. 1 veta štvrtá O. s. p., v zmysle ktorého odvolací súd rozhodne aj o návrhoch podľa § 138 ods. 1 vrátane tých, o ktorých nerozhodol súd prvého stupňa. Z uvedeného vyplýva, že o žiadosti žalobcu na základe dodatočne predložených čestných vyhlásení a potvrdení o výške príjmu, mohol rozhodnúť priamo odvolací súd bez toho, aby zrušil uznesenie súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd po preskúmaní predložených listín skonštatoval, že u žalobcu neboli splnené predpoklady pre oslobodenie od poplatkovej povinnosti za podané odvolanie, teda ani pre ustanovenie advokáta ex off, čím sa stotožnil s právnym záverom súdu prvého stupňa. Takýto jeho postup bol plne v súlade s vyššie citovaným zákonným ustanovením, ako aj potrebou riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, keďže v danom prípade dovolanie žalobcu proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je podľa § 239 O. s. p. prípustné a procesné vady uvedené v § 237 O. s. p. zistené neboli, Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací, dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 5 veta prvá O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/, ako neprípustné odmietol, a to bez toho, aby sa zaoberal napadnutým rozhodnutím z hľadiska jeho vecnej správnosti.

O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 243b ods. 5 veta prvá O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.. Žalovaný bol v dovolacom konaní úspešný, preto by mal právo na náhradu trov konania. Keďže mu však trovy v dovolacom konaní nevznikli, dovolací súd mu náhradu trov dovolacieho konania nepriznal.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave, 31. mája 2012

JUDr. Viera Pepelová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: H.